

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 81 ระบุว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554)

โดยในการจัดการศึกษานั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงมีหลักส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพเป็นแบบองค์รวมของมนุษย์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เยาวชนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมเป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3 – 6)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยได้ยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลัก โดยมีจุดหมายของหลักสูตรคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็น จุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรม ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะ ชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรัก ชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและ 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำ ประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้งยัง กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนต้องมี 5 ประการคือ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการ ใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับ หรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้าง

เสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นและ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3 – 4)

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้นั้น ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนด้านการคิดและการแก้ปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์และเพียรวิทย์ ยินดีสุข, 2559, หน้า 1)

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงาน (Project Based Learning) หมายถึงการจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุษฎี โยเหลาและคณะ, 2557, หน้า 19 – 20) โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้นเป็นรูปแบบที่มีหลักการคือ เป็นกิจกรรมที่มีบริบทจริงที่เชื่อมโยงอยู่ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงสัมพันธ์กับความเป็นจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริงได้ อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าสู่กระบวนการสืบสวน ซึ่งผู้เรียนต้องใช้การคิดขั้นสูงและซับซ้อน จึงเป็นช่องทางที่ดีในการพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนได้ผลิตงานที่เป็นรูปธรรมออกมา ผลผลิตที่แสดงออกถึงความรู้ ความคิดของผู้เรียนนี้ สามารถนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนและวิพากษ์ วิจัยได้อย่างชัดเจน ซึ่งผลการวิจัยทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ได้ชี้ชัดว่าการเรียนรู้จะพัฒนาขึ้นหากความรู้และทักษะต่างๆ สามารถแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่มีการแสดงผลงานต่อสาธารณชน ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงานให้แก่ผู้เรียนได้ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นและความอดทน

ในการแสวงหาความรู้ การศึกษาความรู้ และการใช้ความรู้ (ทีศนา แชมมณี, 2552, หน้า 138 – 140)

จากการศึกษาผลของการเรียนรู้แบบโครงการที่มีทักษะการแสวงหาความรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของภุชญา อุดมโกชน (2556, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ และมีทักษะการแสวงหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ และจากการวิจัย การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning) ของ Elizabeth L. Crane (2015, Abstract) พบว่า การเรียนรู้แบบโครงการเป็นกลยุทธ์ช่วยเพิ่มความเข้าใจ และแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน นั่นคือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยพัฒนา ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

จากสภาพปัจจุบันโรงเรียนพาเทบวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และจากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี โรงเรียน พาเทบวิทยา พุทธศักราช 2559 พบว่า โรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาครู เพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล ได้แก่ การจัดกิจกรรม การสอนที่สอดแทรกกระบวนการคิดวิเคราะห์แบบ Mind Map การสอนแบบโครงการ (โรงเรียนพาเทบวิทยา, 2559, หน้า 100) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและครู พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีน้อยมาก เนื่องจากบุคลากรครูส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย ส่งผลให้นักเรียนขาดการเรียนรู้ทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแบบวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะ การนำเสนอ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติอยู่ในระดับต้องปรับปรุงตามผล การประเมินภายนอกรอบที่ 3 (สุกัญญา ว่องไว, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2560) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นเรื่องยาก แม้จะมีกระบวนการที่ชัดเจน แต่ว่า ในการลงมือทำค่อนข้างยาก (เบญจรัตน์ ห้วยทราย, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2560) รวมทั้งครูยังขาดทักษะในการสอนแบบโครงการ ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จัก ตั้งคำถาม แสวงหาคำตอบ และมีทักษะในการนำเสนอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการ เรียนการสอนครูจะเป็นผู้วางเป้าหมายเอง มีเกณฑ์การวัดผลประเมินผลเอง โดยที่ผู้เรียน มีส่วนร่วมดังกล่าวมีน้อยมาก ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจเรียนของนักเรียน (วัชรา สุดาววงศ์,

สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2560) และเมื่อมองถึงสภาพการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูในโรงเรียน จะพบว่าครูบางส่วนจะเน้นการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ขาดการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ และรู้จักค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง ซึ่งควรมีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วุฒิโกกร จันทร, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2560)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้แบบองค์รวม รู้จักคิดค้น แก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของครูในโรงเรียนผาเทิบวิทยา เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ในโรงเรียนผาเทิบวิทยา มีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ในโรงเรียนผาเทิบวิทยาเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของครูโรงเรียนผาเทิบวิทยา
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในโรงเรียนผาเทิบวิทยา
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในโรงเรียนผาเทิบวิทยา

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน
2. ได้แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนผาเทิบวิทยา
3. เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
- 1.1.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
- 1.1.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
- 1.1.4 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู

- 1.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 1.2.2 การศึกษาดูงาน
- 1.2.3 การนิเทศภายใน

2. ขอบเขตด้านเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ กลุ่มครูโรงเรียนผาเทิบวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย

- 2.1.1 ผู้วิจัย
- 2.1.2 ผู้ร่วมวิจัย 18 คน ซึ่งเป็นครูทุกคนในโรงเรียนผาเทิบวิทยา

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

- 2.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน

2.2.2 วิทยากร 2 คน ประกอบด้วย

2.2.2.1 นางสุกัญญา ว่องไว ครูชำนาญการพิเศษ สังกัดโรงเรียน
ผาเทิบวิทยา ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและมีผลงาน
ระดับประเทศ

2.2.2.2 นางมีนารัตน์ วงศ์เสน่ห์ ครูชำนาญการ สังกัดโรงเรียน
จุฬารัตนราชวิทยาลัย มุกดาหาร ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
และมีผลงานระดับนานาชาติ

2.2.3 นักเรียน 54 คน เป็นตัวแทนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โดย
แบ่งเป็นชั้นละ 9 คน แต่ละชั้นประกอบด้วย เด็กเก่ง 3 คน เด็กปานกลาง 3 คน
และเด็กอ่อน 3 คน (แบ่งกลุ่มตามผลการเรียน)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยวงรอบที่ 1 ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2560
ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

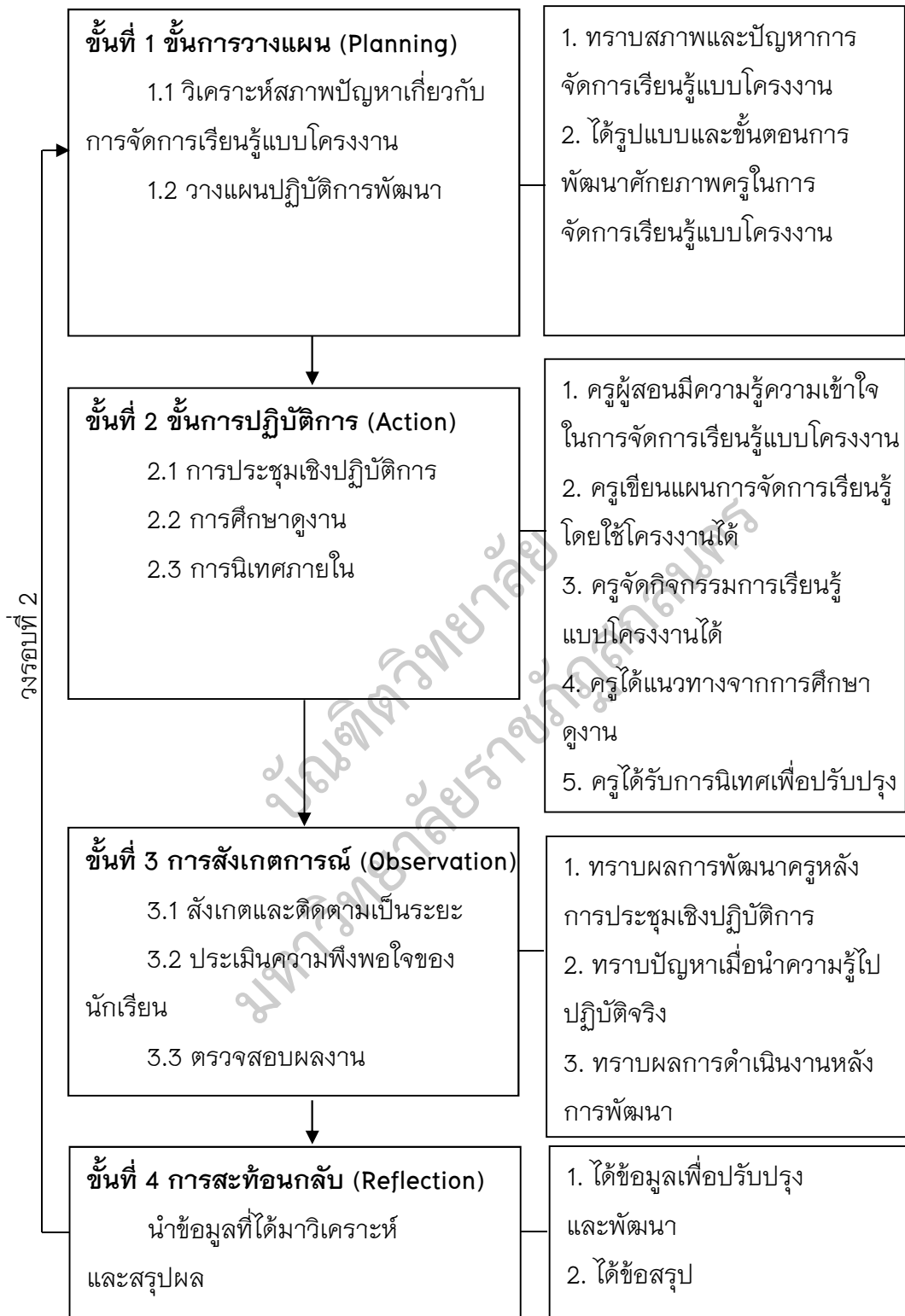
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยวงรอบที่ 2 ตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560
ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560

4. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR)
ในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนผาเทิบวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)
และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักและขั้นตอนตามแนวคิดของ Kemmis and
McTaggart (1988, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 342 – 343) มาเป็น
กระบวนการในการทำวิจัย และได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ครูโรงเรียนพาณิชยวิทยาได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการและมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์
2. การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคือ การจัดการเรียนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการทำโครงการที่ผู้เรียนสนใจ มีการวางแผนและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำและสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อที่เอื้อต่อผู้เรียนในการหาความรู้สำหรับการทำโครงการ อาจทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพของโครงการและสภาพการศึกษาของแต่ละแห่ง หากเป็นงานกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้โอกาสเรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือกันทำโครงการให้สำเร็จได้ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน เป็นขั้นตอนที่ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงการก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงการมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้นนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงการไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงานโครงการจริง ในขั้นแสวงหาความรู้
 - 2.2 ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นขั้นตอนที่ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยต้องคิดหรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนสนใจ ใคร่รู้ถึงความสนุกสนานในการทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
 - 2.3 ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ดำเนินการโดยครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนของตนเอง โดยระดมความคิดและหารือแบ่งหน้าที่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หลังจากที่ได้ทราบหัวข้อสิ่งที่ตนเองต้องเรียนรู้ในภาคเรียนนั้นๆ เรียบร้อยแล้ว

2.4 ชั้นแสวงหาความรู้ ในชั้นแสวงหาความรู้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการทำกิจกรรม ดังนี้

2.4.1 นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงการ ตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจ

2.4.2 นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนตามข้อตกลงของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะเมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้น

2.4.3 นักเรียนร่วมกันเขียนรูปเล่ม สรุปรายงานโครงการที่ตนปฏิบัติ

2.5 ชั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ดำเนินการโดยครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามนักเรียนนำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้

2.6 ชั้นนำเสนอผลงาน มีวิธีการคือ ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น และนักเรียนอื่นๆ ในโรงเรียนได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงการ

3. แนวทางพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง รูปแบบและวิธีการในการพัฒนาครู ให้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมี 3 แนวทาง ดังนี้

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การจัดกลุ่มประชุม เพื่อพัฒนาครู ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จนส่งผลดีต่อตนเองและผู้เรียน

3.2 การศึกษาดูงาน หมายถึง การศึกษานอกสถานที่เพื่อเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ที่คาดหวังว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคนได้

3.3 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ในขณะที่ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ เพื่อช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์

4. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง การปฏิบัติของครู ณ ปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการของโรงเรียนพาเทบวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

5. ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง อุปสรรค และข้อขัดข้องในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการของโรงเรียนพาเทบวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 22

6. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับครูหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการนิเทศภายใน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี